

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre . . . . . 3 korona
 Évesre 12
 Külföldre: Negyedévre 5
 Évesre 20

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

Egyeszedem ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A hadparancs.

— szept. 19.

Első Ferenc József legfőbb hadur hadparancsa egész Magyarországot lázas izgalomba hozta.

Pedig, ha valaha, most *szüksége van a nemzetnek teljes nyugalomra.*

Életkérdés a nemzetre nézve, hogy ne kövesse lángba borult vére lázas lüktetését. Forrjon össze az egész nemzet, mint egy test és egy lélek. Tüntetésre, haragos szóra ne gondoljon. Omoljanak le a nemzetet pártokra elválasztó korlátok. Szenevedelem, pártérdek ne uralkodjék. *Legyen az egységes magyar nemzet osztatlan egész!*

Világtörténeti események küszöbén állunk. A magyar nemzet méltatlanná válik ezer éves alkotmányára, a magyar nemzet megérett a halálra, ha most elhamarkodja a dolgát. Nem szabad kiabálnunk, nem szabad a fejünket elvesztenünk. — *Hazaáruló az, a ki most lázit, a ki most higgadtságra nem inti nemzetét!*

A magyarok Istene ihlesse meg a végzetes helyzetbe sodort nemzetet, hogy dolgát a dicső magyar nemzethez méltó felséges nyugodtsággal intézze el.

Az örök időkre emlékezetes klopi-i hadparancsból megtudtuk — *hogy egységes a hadsereg.* Tudja meg most már a legfőbb hadur, *hogy egységes a magyar nemzet!*

Egyértelmű jelentések szerint a klopi-i hadparancs hatása az egész országban megrázó volt.

Bredménye eddig a hadparancsnak ez:

1. A *szabadelvűpárt* kedden értekezletet tart. Megszűnt minden ellentét. A szabadelvűpárt oly *egységes*, a milyen talán még soha sem volt.

2. A *képviselőházat* Apponyi Albert gróf szerdára összehívja.

3. A *hadparancs* mint po-

litikai nyilatkozattal foglalkozni fog a képviselőház.

4. *Feliratot* intéz a képviselőház a királyhoz.

5. Az *összes képviselők* az ország minden részéből Budapestre utaztak.

6. *Ausztriában* örömtűzek égnek. Az osztrák politikusok, a bécsiek valósággal diadalmában usznak.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Aminek már régen meg kellett volna történni: az országgyűlési *szabadelvűpárt* a hadparancs tüzkohóján egygyé forrt és kedden megtartja pártértekezletét. A keddi pártértekezletet *hétfőn* este előértekezlet előzi meg, melyen megvitatják és kimondják az egységes eljárás *szükségességét*. A pártértekezleten a *szabadelvűpárt nyíltan állást foglal a nemzeti követelések és a hadparancs dolgában.*

Az a cél, hogy a *szabadelvűpárt* kezdsére az országgyűlés a királyhoz *felirattal forduljon*, melyben az országgyűlés kifejtse aggodalmait a hadparancs *esal* szemben.

A *szabadelvűpárt* nézeteinek ismeretése céljából közöljük a párt egyik régi előkelő tagjának a véleményét.

Szerinte a hadiparancsban négyféle sérelem van. Az egyik az, hogy a *felső jogot helytelenül állapítja meg*. Azok a jogok, melyeket a törvény a királyra ruház, nem a legfőbb hadurra, hanem a magyar királyra ruháztattak át. Ez az átruházott jog törvényhozási uton megváltoztatható, de bármilyen lenne is az a *felsőjog*, az a nemzet akarata ellenére nem érvényesíthető. A hadparancs pedig a *hadsereggel* éppen ilyen közjogellenes és gyanus elhatározást tudat. A másik sérelem az a tény, hogy a király a *hadsereghez* intéz függőben levő politikai kérdésben nyilatkozatot. Ez a nemzet szuverénitásának sérelme és e tény láttára nemzetiségeink gögösen fogják fölemelni a fejüket, hogy lenézzék a magyart. A harmadik sérelem az, hogy a *hadsereget* közönsnek és egységesnek mondja a hadiparancs. A hadsereg nem egységes, csak a védelem egységes. Szilágyi Dezső 1887

nyomatványok, (debreceni is 1574-ből), incunábulokum

középkori képes történeti munkák, ut leírások s egyéb értékes művek

— jutányos árban — eladók.

Cím a kiadóhivatalban.

ben azt mondta, hogy Tisza Istvánnak az az állítása, hogy a hadsereg és nem a védelem egységes, a Lustkaudl teóriája. Pedig Szilágyi ismerte a közjogot és a kiegyezést. Itt a példa. Ha Ausztria és Magyarország nem tudnak megegyezni az ujoneozásra nézve, megszűnik a hadsereg egységes szervezete. Ime, most az osztrák Reichsrathot összehívják és kimondják, hogy a fölemelt ujonelétszám alapján besorozott katonákat be lehet hívni október elsejére szolgálatra; Ausztriában tehát lesz ujone, Magyarországon nem lesz. Hol marad tehát az egységes szervezet? A negyedik és legnagyobb sérelem az, hogy a hadiparancs a magyar nemzetet a néptörzsek, tehát a csehek, szlovének, tótok, szerbek, oláhok közé sorozza. Ehhez kommentár nem kell.

Ilyen nézetek hullámozottak a szabadelvű pártban. Ezzel szemben, mint már kiemeltük, volt egy áramlat, mely szerint a király ezekkel a szavaival: „sohasem adom föl azokat a jogokat és jogositványokat, melyek a hadsereg legfőbb hadurának biztosítva vannak“, nem zárta ki a nemzeti követelés egész komplexumát, mert ez csak a vezőnyel és szolgálat nyelvére vonatkozhatik, továbbá, hogy a nemzeti sajtóságok tiszteletéről és az ellentétek megoldásáról szóló passzus éppen séggel arra vall, hogy a hadsereg magyar részének nemzeti irányu fejlődése előtt nem zárják el az utat. Szóval, hogy nem kell esüggedni és bizzunk abban, hogy a hadiparancs sérelmes kifejezései oly félreértésen alapulnak, mely reparálható.

A függetlenségi párt.

A függetlenségi párt tagjai a hadiparancs *hírére* összegyűltek és a *szabadelvű párttal* egyetértelműen kívánnak eljárni. Egyhangu nézetük az, hogy *nincsenek e pillanatban pártok* csak magyar emberek vannak.

A függetlenségi párt hangulatának jellemzésére közöljük *Polónyi Géza* nyilatkozatát, a ki a hadiparancs hatása alatt ezeket mondotta:

— A legelső dolog, mire e pillanatban a nemzet figyelmét föl akarom hívni: *a legnagyobb nyugalom*. Mi nem akarunk áralást elkövetni a nemzet ügye ellen, *a nemzet most meg ne mozduljon*

Ősrégi magyar

éssemiféle tüntetésben részt ne vegyen. Az országgyűlést összehívtuk, nyugalommal és méltósággal és a törvényel kezünkben állunk a törvényhozás és az egész világ elé. A legbiztosabb reményünk van arra, hogy az egész ország pártkülönbség nélkül egy zászló alá fog sora kozni, hogy alkotmányt a katonai abszolútizmussal és az államesínyvel, szemben megvédelmezzük. A hadiparancs példa nélkül álló világtörténelmi esemény. Nincs példa arra a világtörténetben, hogy béke idején egy alkotmányos, vagy legalkotmányosabb király a hadur becsület szavát korlátul állítsa a törvényhozási akaratnak érvényesülése elé. Nincs rá példa, hogy egy király azt a nemzetet, a melyre uralkodása támaszkodik, néptörzsszé devalválja. Arra sincs példa, hogy csak a király ne tudja azt, hogy általa szentesített 1867. XII. törvényeikk, a melyet esküje is fedez, nem ismer sem közös, sem egységes hadsereget. hanem ismer közös védelmet és a magyar hadseregben, mint az egész hadsereg kiegészítő részében, egységes vezérletet, vezénylet és beszervezetet. Maga a királyi parancs egyébként vigasztaló jelenség, bizonyíték arra, hogy a kihallgatások során egyetlen magyar államférfi sem találkozott, a ki a nemzeti követelések teljesítése nélkül kormányalakításra vállalkozott volna. Bizonyíték még arra is, hogy az eredetileg tervezett királyi manifestum, a mely csak valamely miniszteri ellenjegyzéssel, jelenhetett volna meg, nem talált olyan férfiura, a ki az ellenjegyzésért a felelősséget elvállalta volna. Ez a magyarázata annak, hogy a felség Galiciából nem királyi manifestu-

mot, hanem ellenjegyzés nélkül való hadiparancsot adott ki. Végzetül sajnálatos jelenség és ezért nagy felelősség terheli a király tanácsadóit, hogy ugyanaz a király, a ki a budapesti kihallgatások alatt több ízben tiltakozott az ellen a fölfogás ellen, mintha ő akár osztrák kormányköröknek befolyása alatt állana, most egy olyan hadiparancsot bocsátott ki, a mely minden szavában elárulja a katonai körök befolyását. A legjobb reménnyel vagyok a nemzet jövője iránt, de magyarnak kell lennünk és össze kell tartanunk.

A király mondta.

A Pester Correspondenz félhivatalos könyvmatu újságtudósító A király mondta című cikkelyében ezeket írja, szintén a hadparancs hatása alatt:

(P. C.) Jelentőségteljes és súlyos szavak azok, melyeket O. Felsége a király a hadsereghez közvetlen, és népeihez közvetve intézett. Ha az első hatalmas benyomáson túl vagyunk, csak azt foglalják ugyan magukban, ami már előbb is ismeretes volt a király nézetei és szándékai felől. Azt az elhatározását adja tudtul ő Felsége, hogy a hadsereg egységét érintetlenül fenntartja. Ez a szándék minden diszkreció dacára, melyet a király által fogadott magyar politikusok megőriztek, kiszivárgott és számolni kellett vele. De a politikában elég gyakran vannak ingadozások, szívesen vagy nehéz szívvel adott engedmények, melyek mértéke felől nagyobb vagy kisebb reményeket lehet ápolni. Ma még lehettek nálunk erre vonatkozólag véleménykülönbségek. De miután a táviró meghozta a hadseregarancs szó szerinti szövegét, e tekintetben minden véleménykülönbség ki van zárva.

A király mondta!

És szavai határozottak. A legkisebb

kérelmet sem engedik meg és megadják az irányt, melyben mozoghatunk. Az engedmények maximuma, melyet Széll Kálmán volt miniszterelnök és Fejérváry Géza báró volt honvédelmi miniszter annak idején tett nyilatkozatai foglaltak magukban, bizonynyal fennmarad, ha teljes értéke szerint tudjuk azt méltányolni. Ezek az engedmények nem érintik a hadsereg egységét és harkézségét s nem vezetnek lehetetlen helyzetekhez sem a hadseregben, sem a monarchia két államában, de a vezényleti nyelv a legfőbb hadur akarata szerint egységes maradjon, mert ezt elengedhetetlennek tartja és a saját lelkiismerete előtt nem vállalhatja érte felelősséget, ha itt engedményeket tenne.

Felvesszük e a kérdést, hogy minő hatása lesz a legmagasabb akaratnyilvánításnak politikusainknál és az országban? A választ nem kell soká keresni. Az egész belpolitikai helyzetet megvilágította most egy óriási fáklya és mindenki láthatja azt az utat, melyen haladni akar. A kérdés szinte odahagyozódott ki, hogy kinnek kinnek döntenie kell, vajon egy uton haladjon-e királyával, avagy más utat keressen-e, miután annyira belefurta magát a saját nézeteibe. Erős a maggyózdásunk, hogy a nemzet, tulnyomó többségében, híven királyával tart akkor is, ha kívánalmaiban és megvalósíthatlan reményeiben áldozatába kerül is. A nemzet képvisellete pedig nem akarhat mást, mint maga a nemzet. A legközelebbi következmény most az lesz, hogy a szabadelpvűpárt végre ismét magára talál és eszébe jut magas államfenntartó hivatása. Ha a sokat emlegetett értekezlet eddig nem volt lehetséges, tárgyilag most már alig szükséges. Csak az az egy célja lehet, hogy az ország és a világ előtt bebizonyítsa, hogy a népképvisellet és a nemzet egy és a különbségek el vannak temetve.

Mi nem vagyunk képesek korszakos összeütközéseket elviselni, minők más

Egy napi szabadság.

Irta: Szecsó Vilmos.

A ködös, szürke téli napokon olyan volt, mint egy gép. Pontosan és fáradhatatlanul végezte dolgát a hivatalban, semmi gondolat, semmi érzés nem bántotta mellette. Dolgozott, evett, aludt; e három dologból állt szürke, egykedvű élete. S ünnepnapon, ha szabad délutánja volt, nem tudta, mihez kezdjen. Azelőtt szerette az egyedüllétet, a saját lelkével való benső és gyönyörűséges foglalkozás. most junatta, elfárasztotta a magányt. Beült a kávéházba a kollegái közé és beszéltek. Mi másról is beszélhetek volna? A hivatalról beszéltek. Így eltelt az ünnepi délután s este hazafelé baktatva nyugodt biztossággal töltötte el a gondolat, hogy másnap hivatal lesz és ismét meglesz a reggeltől estig való nyugodt, megszokott foglalkozása.

Néha jutott csak eszébe, hogy ő nem mindig volt ilyen. A szabadságnak féktelen vágya, világboldogító, nagy tettek ábrándja, finom, mesés, káprázatos boldogságának álma élt lelkében. E gondolat azonban nem okozott neki szomorúságot, halvány mosolylyal emlékezett az ifju, balga ábrándozások idejére és természetesnek találta, hogy megkopott ő is, hogy megszurkultak az ő lelkükben is a színek, a mily kopottak és szürkék azok is, kikkel együtt dolgozik a hivatalban, a hogy megkopik, fényét és szí-

nét vesztí idővel minden, maga a fénynek és színeknek forrása a nap is.

Az első tavaszi napsugárba azonban mindez megváltozott. A megtisztult szemhatár, a csiklandó, meleg sugár, a rügyező fák, a vidáman röpdőső madarak a lágy, illatos levegő, mely mintha sejtelmes, szüzi vágyakkal volna teli, vágyat az emberi léleknek a végtelenség felé, a féket, korlátot. békót összetörő, egekbe szárnyaló vágyat. Egyszeriben megtelt a lelke a szabadság szomjuhozásával, egyszeriben eltöltötte szívét a rabságnak, megkötöttségének keserűsége.

Hivatalának sulya, a lélekölő, száraz gépmunkának fáradalma elviselhetetlenül nehezedett vállára. Kedvetlenül, immelámmal végezte dolgát és többször tekintett ki a napfényes levegőbe, mint a hányszor az előtte fekvő aktákba pillantott. Ideges, nyugtalan rossz kedv ejtette meg, szemében megnőtt, torz, borzalmas kínos szörnyűségekbe vált a hivatali élet ezer apró mizériája. Az áskálódások, a kicsiny intrikák, a felsőbbek előtti gyáva szolgai hízélgő meghunyászkodás, az alantások iránti gőg, a felfogásoknak, a nézeteknek szűkkörűsége, a véleményeknek korlátolt, opportunus, gyakran következtelen, a pillanat sugallata érdekszerinti megokulása, az üres lelkűeknek hiu végtelen, önimádó elbizottsága, a pletykák, a gyöngédtelen és szemérmellen kíváncsiság: — mindezt undorral és megvetéssel töltötte el s a menekülés

vágyának kétségbeesett érzésével. Messze, szabad, napsugárban fürdő mezők képe tünt fel lelkében, epedő vágya sorvasztotta, beteggé tette. Este, hogy hazatért a hivatalból s megesapta a tavaszi alkony langy fuvallata, szemébe szökött a könny, és lágy, szentimentális, szerelmes fájdalommal nézett az égre:

— Oh napsugár, édes napsugár, már sohasem fogsz én reám sütni?!

S másnap a gyönyörű tavaszi reggelen oly elkeseredetten, oly kétségbeesetten ment a hivatalba, mintha a vesztőhelyre vinné az utja.

— Szabadság, szabadság! mondogatta magában az érzéssel, melylyel távollévő szerelmesünk nevét ejtjük ki. Igen már szere/mes ábrándozás szállta meg szívét. Édesen fájdalmas epedés a szabadság után. Megfoghatatlan, testet nem öltő forgalom, de ő benne már élt a béke: a szabad természet, a tavaszi, pompában viruló mezők, a messze szemhatár, a fény, a csobogó vizek, a levélbontó, gyöngézőld fák. Ide vágyódott.

De nem is gondolhatott arra, hogy szabadságot kapjon: a hivatalában úgy meg gyült a dolog. Csak egy napig, legalább, sürgette epedő vágya. Egy napig legalább megrészegülni a fénytől, az illattól, aztán Isten neki, vissza a rabságába.

Kért egy napi szabadságot. Családi ügyek. Megkapta.

Egészen boldogga tette a dolog. Mámoros, ujjongó jókedv fogta el. Meg-

nemzeteknél voltak, nálunk egyszer a koronának, másszor a nemzetnek kell engednie s miután a korona ünnepélyesen kijelentette, hogy a hadsereg egységének kérdésében nem engedhet, rajtunk a sor, hogy megelégedjünk azzal, amit a korona a hadsereg egységének és harcászóságának ártalma nélkül engedhet. Kisebb nemzeteknek ugyan több okuk van nemzeti kívánalmaik ápolására, de legalább is épp, oly szükséges egyetértésük uralkodójukkal.

A király mondta! Mondta magas szövetségese, II. Vilmos császár megérkezésének előestéjén, aki mint kitűnő katoná teljese érteni fogja, hogy magas szövetségese csak így és nem másként eselekedhetett.

Az osztrák eselszövés.

Egész Ausztria ujjong. Az osztrák sajtó, az osztrák politikusok, a magyar négy százados ellenségei diadalmasan hirdetik, hogy *leverték Magyarországot*.

Most, hogy a hadparancs megjelent kiviláglott, mily vakmerő eselszövésrel munkálkodtak Ausztriában az udvari, a politikai s felsőbb katonai körök Magyarország ellen.

A Szabadság-ban többször világosan rámutattunk arra, hogy Körber osztrák miniszterelnök és Goluchovski külügyminiszter beleavatkoztak Magyarország belügyeibe.

Körber, mikor lemondott, nyíltan követelte a királytól, hogy közös érdekű magyar ügyekben csak az osztrák kormány meghallgatásával döntsön. Ezt az erőszakosságot, melyet még a külföldi sajtó és törvénytelennek bélyegzett, akkor a király nem utasította vissza, hanem Körbert bizalmáról biztosította és lépésének okait méltányolta.

Azóta a magyar válság minden

fordulatát nyomon kísérte egy-egy osztrák sakkhuzás.

Amikor a király Budapesten már-már hajlott a méltányos megoldás felé, sorban nyilatkoztak az osztrák politikusok a magyar kívánságok ellen. És mikor ez sem használt, kibocsátotta a közös hadügyminiszter birhedi rendeletét a harmadévesek visszatartásáról, amelylyel lázba hozta egész Ausztriát is. És egyszerre megindult a tiltakozó hadjárat a magyarok garázdálkodása ellen.

Miután ilyképpen előkészítették a hangulatot, váratlanul egybehívták az osztrák tartományi gyűléseket. Egyiknek sem volt dolga, nem is végeztek semmit, mind csak a magyar politikáról nyilatkoztak. Körber ur valóságos forradalmat csinált Ausztriában Magyarország ellen. És a városok, tartománygyűlések, pártterkezetek, vezérpolitikusok folytonos és tömeges nyilatkozatai, támadásai Magyarország ellen, természetesen befolyással voltak a király hangulatára és elhatározására.

Miadez még nem volt elég: egyszerre minden szokás ellenére összehívták a reichsrathot. Az osztrák birodalmi gyűlést csak akkor szokták összehívni, ha a törvénygyűléseket már berekesztették. Most ettől a törvényes szokástól is eltértek és még a tartománygyűlések tartama alatt összehívták a reichsrathot osztrák császári kéziratral.

Az események sorozatában kétségtelen a rendszer: előbb a részleges tüntetések Magyarország ellen s végül az egész osztrák kirodalom tüntető és elleneséges fölvonulása, amelyhez a tervet és programot az eddigi tüntetések hatása

alatt kieszközölt hadparancs adja meg. Hogy ez így van, bizonyítja az a kommentár, amelylyel az osztrák sajtó a hadparancsot közli:

A *Neue Freie Presse* konstatálja, hogy ez csak formailag hadparancs, de tulajdonképpen a korona politikai nyilatkozata a magyar válságról és ünnepélyes, szinte fogadalomképpen hangzó visszautasítása a magyar követeléseknek, még a szabadelvűpárt követeléseinek is. A korona itt az alkotmányos szokás ellenére beszél, holott a felelős minisztériumnak kellene beszélnie. Magyarország királya közvetlenül szemben áll a magyar nemzettel. A király szavai nem kevesebbet jelentenek, mint az alkotmányharcot, a nyílt konfliktust a korona és a nemzet között.

Igy ir az osztrák szellem világhírű képviselője, *Neue Freie Presse*.

És ilyen szellemben, ilyen hangon írnak az összes bécsi lapok. Egyszerre megszűnt a világhírű osztrák marakodás, az összes osztrák pártok egymás keblére borultak és közös akarattal, vad gyűlölettel rohannak rá Magyarországra, hogy letapossák a magyar nemzetet.

Az egyértelmű eljárás teljes meztelenségében leleplezi a tervszerű osztrák eselszövést.

A *Reichswehr* félhivatalos katonai lap egyenesen megleckézteti a királyt, hogy nincs is joga engednie a magyaroknak, mert ezzel kötelességét sértene meg. A *Vaterland* pedig egyenesen bevallja, hogy az osztrák kormány határozott, előre megállapított terv szerint járt el Magyarország ellen.

Ime egész mivoltában az osztrák eselszövés: 1. az udvar befolyása, 2. mesterséges izgalmak szítása, 3. a nemzetiségek sorompóba állítása a magyarok ellen.

Ezekben a megdöbentő eseményekben Ausztria mostani szerepe nagyon hasonlít 1848-ban eljátszott szerepéhez.

Akkor is, amikor a király megadta Magyarországnak az alkotmányt és a felelős minisztériumot, a Westenberg Doblhoff kormány 1848 szeptember 19-ikén ünnepélyes nyilatkozatban kijelentette, hogy a királynak nem volt joga Magyarország számára a birodalom többi részeinek beleegyezése nélkül kedvezményeket adni. A Körber álláspontja és eljárása teljesen azonos ezzel a negyvennyolcadiki osztrák eselszövésrel, amelyet a kamarilla szóhoz fűzünk. Valóban a kamarilla törekvései támadtak fel Körber politikájában, amelyet a kamarilla alattomos eszközei és a magyar vezető politikusok rövidlátása juttatott diadalra.

KÖZIGAZGATÁS.

A jog és pénzügyi bizottság ülése.

— szept. 19.

Tegnap délután 3 órakor tartotta jog és pénzügyi bizottság Vecsey Imre v. főjegyző távollétében Bészler Károly v. tanácsos elnöklete alatt folytatódó ülést.

Az ülésen elnökön kívül jelen vo

előző este hogy lefeküdt, izgalmasan dobogott a szíve, mintha másnap végre meglátná őt, szerelmesét, ki után annyi ideig epedett.

Fölbredt és kéjes öröm járta át a gondolatra, hogy szabad.

— Szabad, szabad, szabad vagyok! — ismételte.

Frisss vidámsággal daloló jókedvvel töltözött, felült a vonatra és kirándult a szabadba.

Kinn volt tehát a napfényben fűdő mezőn. Kék ég fölötté, virágtól himes rétet elötte, daloló madár a fán, színes pillangó a levegőben. Tavasz. Csend. Nem, nem egészen csend ez, valami szelíd, remegő zibongás, mintha a rügy is halk örömben sóhajtana, mikor kipattan.

Elmerengve nézte a tájat, tág tüdővel szívta magába a langyos levegőt. Ugy állt egy percig. Azután belefáradt ebbe és járkálni kezdett. Nézegette a felső levelű fákat, egy-egy rügyet letépett, nézegette szinte csodálkozva, mintha ilyet még sohasem látott volna. Eldobta aztán. Majd leheveredett a gyepre. Fölnézett az égre. De szemét bántotta, égete a fény. Lehunyta pilláit. Így feküdt pár pillanatig. Elzsibbadt, érezte, hogy elnyomja az álom, ha tovább is így marad. Am ezt röstelte önmaga előtt is felugrott. Tovább ment. Itt-ott virágot tépett. Mondta magának:

— Mily gyönyörű ez! Oh szabadság szabadság!

De csak azért mondta, mert szégyellte magát önmaga előtt: fáradtságott érzett, unalom fogta el. El akarta magátólúzni ez érzést és dalolni kezdett. Valami tavaszi dalt. De meguntta ezt is mihamar. Elbágyadt a járkálástól is. Leült egy kőre. Nézett, nézett maga elé. Csend volt. A fák néztek rá, közönyösen és idegenül — úgy érezte. Mintha mondanák:

— Mi ez? Mit akar ez itt?

Közönyösen, idegenül néztek rá. Idegennek, szokatlannak és fárasztónak érezte lassanként mind e ragyogó tavaszi pompát, mely körülvette. Ürességet érzett magában, gondolatlan, ámbrándtalan unalom borította be. Nézett, nézett maga elé és egyszerre csak azon kapta magát, hogy a hivatalára gondol. Dühös lett erre de hiába gondolatai mindig csak ide tértek vissza. És eltöprengett egy aktán, melyen már két nap óta dolgozott. És végre megtalálta a módot, bogyon kell még intézkednie e komplikált ügyben...

Haza indult. Fáradt volt nagyon, mintha valami igen nehéz munkát végzett volna és szomorúságot érzett e haszontalanul eltöltött nap mián.

És másnap reggel jókedvűen sietve ment a hivatalába, boldogan fogta kezébe a tollat és nagy buzgalommal, igaz kedvvel merül el a munkába.

tak: Simonffy Imre, Dr. Magoss György ifj., Schwarz Vilmos, Dr. Bakonyi Samu, Dr. Fejér Ferenc és Varga Károly v. tb. tanácsos a bizottság előadója.

Az uri kocsisok kérelme.

Az uri kocsisok egyesülete október hónapban versenyt fog rendezni. Azzal a kérelemmel járult tehát az egyesület a városhoz, hogy e versenyre adjon a város közönsége egy verseny díjat. A bizottság az egyesület kérelmét fedezet hiányában elutasította.

Földvételei ajánlat.

Nagy Sándor ajánlatot tett, hogy a Tóth ház utáni ondódi földet adja el néki a város örök áron. Miután a bizottság arról győződött meg hogy e földök bérlete elegendő és megfelelő hasznot hoz, azok eladását nem javasolja.

Megyék és városok átiratai.

Szepesmegye a választási jognak a magyar értelmű centus újjá szervezése alapján való módosítását kéri a képviselőháztól feliratilag.

A bizottság az eddigi érvényességi centus s főként 1848 ik évi 5 tez. (régi nemesi jog) épségben tartásának kikötése mellett az újjá szervezést kéri felirathoz csatolkozik.

Kolozsvár sz. kir. város az adótörvény megváltoztatását kérelmezi az országgyűléstől.

A bizottság pártolólag csatlakozik a kérelemhez.

Sopron megye a közigazgatás helyzetének javítását sürgeti feliratilag a képviselőházzal és kormányfővel.

A bizottság a községi önkormányzati jogok épségben való hagyása mellett a feliratot pártolja.

Csanádmegye a községi levelezések általános portómentességét kérelmezi.

A bizottság e kérelmet magáévá teszi.

Pozsony sz. kir. város a tudóvész tova terjedésének megállítására megfelelő törvényes intézkedéseket kíván a képviselőháztól.

A bizottság a feliratot pártolja.

Községi pótdadó törlése és visszatérítésének kérelme.

A debreceni h. é. v. részvénytársaság kéri, hogy eddigi községi pótdadó fizetése töröltessék és az 1897 év január 1 től a mai napig általa e címen befizetett 12,430 korona néki vissza térítessék.

A bizottság a város és társaság között megkötött szerződések alapján ki mondja, hogy a vállalatot kizárólag a Kossuth utcán tartott vonaliból-befolyó forgalmi jövedelem után illeti meg a községi pótdadó mentesség; azonban a piac és hatvan utcák vonalainak befolyó jövedelme után pótdadó mentességet nem igényelhet.

Ehatározta tehát a bizottság, hogy a vállalat kérelmét ilyen értelemben elintézi, javasolja majd a közgyűlésnek.

Kegydijs adományozás.

Bátor Debreceni Lajos volt városi napidíjas írónak ki a várost hosszú ideig szolgálta s úgy is teljesen vagyontalan kegydíjat kér a várostól.

A bizottság nevezettnek havi 20 korona kegydíjat javall utalványoztatni.

A világitási vállalat költségelirányzata.

A város világitási vállata előterjesztette az 1904 évi költségelirányzatát. E szerint 1904 évi előirányzott bevétele:

347,140 kor. E szerint az 1904 év előirányzott kiadása: 297,060 kor. és e szerint 1904 év előirányzott pénztári maradványa 50,080 kor.

A bizottság a költségelirányzatot elfogadni s azt megállapítani javasolja a közgyűlésnek.

Ezzel a bizottság mai ülése esti hat óraig tart. Ezzel a bizottság mai ülése esti hat óraig tart.

A bizottság a tegnapi napon félbe hagyott tárgyalásait ma délután 3 órakor a városháza nagy tanácsstermében Bészler Károly v. tanácsos elnöke alatt folytatni fogja.

Az 1904 évi városi költségvetés.

Bizottsági tárgyalások.

A jog és pénzügyi és gazdasági bizottságnak az 1904 évi költségvetést felülvizsgáló albizottsága tegnap délelőtt 10-12 óráig és délután fél 5 től esti 6 óráig ülésezett a városháza könyvtár szobájában.

A tegnapi ülésen jelen volt Rencsik Lajos v. főszámvevő, Vargha Károly v. tb. tanácsos, Horváth István és ifj. Schwarz Vilmos bizottsági tagok.

A bizottság e héten hétfőn, kedden és tegnap tartott üléseiben a költségvetés felülvizsgálatát teljesen befejezte. Tegnap a házi pénztár az alapok, alaptványok és közevetvám költségvetését tárgyalta. Az albizottság észrevételei és jelentése kapcsán a költségvetést további tárgyalásul most már beterjeszti a gazdasági bizottság jövő héten kedden vagy szerdán megtartandó ülésének honnan a költségvetés a jog és pénzügyi bizottság jövő heti csütörtöki vagy pénteki ülésére kerül.

Igy előkészítve a költségvetést a jövő hét szombatján, vagy az azt követő hét hétfőjén fogja Puky Gyula főispán elnöke alatt még a teljes tanácsülés megvitatni, mely után végül a költségvetés az e hónap 29 én tartandó közgyűlés elé kerül végleges letárgyalásul.

A róm. kath. iskolák építése.

Árlejtések eredménye.

— szept. 19.

A róm. kath. fiu és leány iskolák részben kibővítése, részben némely szükséges — újjá építése tárgyában — a város árlejtést hirdetett. — Az árlejtés eredménye összesen 9 zárt ajánlat lett, melyeket tegnap délután 5 óra kor bontott fel a városháza nagy tanácsstermében az érdekelt iparosok jelenlétében az arra kiküldött bizottság, melynek elnöke Oláh Károly közművelődési tanácsos, tagjai dr. Magoss György v. t. ügyész, Kondor Kálmán v. számvevő voltak. Bizottsági jegyző Komlóssy Pál.

A zárt ajánlatok eredménye a következő ajánlatot a kihirdetett összegből alábbi százalékok engedménnyel tettek: Pető György és Ferenc az ácsmunkákra 19 és fél százalékkal, Kereszthury és Nagy 16, Széll Géza Horváth József helyett ácsmunkákra 15 és hattized, Kerekgyártó Sándor bádogosnemesmester 21, Siposs Bálint kőműves az összes munkára 15, a föld, kőműves munkára 14, a föld, kőműves és elhelyezési munkára 15 és fél, Biczó Gyula építőmester az összes munkákra 12, a bontás és kőműves munkára 8 és fél, Fésűs Lajos kőműves, föld, elhelyezési munkákra 6 és

fél, ácsmunkákra 9 és egynegyed, az ácsmunkákra 11 hattized, Horváth és Tóth a bontási, földműves és burkoló munkára 7, ácsmunkára 11, az összes munkákra 12, Stegmüller Árpád építész összes munkákra 10, a kőműves munkákra 9 és fél százalékot.

A zárt ajánlatok felbontása esti 6 óra kor ért véget. A bizottság az összes ajánlatokat és jegyzőkönyvet a számadások megtételére és javaslatlételre még a helyszínén át adta Tikos Imre v. h. főmérnök a bizottság jelen volt tagjának, ki azt már a jövő heti hétfői tanácsülés elé fogja terjeszteni.

× Az iskolai építkezések költsége.

A sürgős iskolai építkezések szükségletének fedezésére a miniszter a nagy költségek keretén belől felvehető 118 ezer korona függő kölcsön megkötését engedélyezte a város tanácsának. A város tanácsa erre az ügyre pályázatot hirdetett, melynek eredménye az lett, hogy a kölcsönt a tanács a magyar Jelzálogbankkal, mint legelőnyösebb ajánlattal kötötte meg. A bank a kölcsönt 4 százalékra adja, a kamatot 2 év alatt nem emelheti, a kölcsönt 2 éven belől vissza nem vonhatja, ellenben a város azt bármikor részben, vagy egészben is visszafizetheti. A kölcsön feltételei a városra mindenestre csak előnyösök.

— Felügyelő bizottsági ülés. A légszuszgyár felügyelő bizottsága Körner Adolf v. tanácsos elnöke alatt a folyó ügyek elintézése végett ma délután 3 órakor a gyár helyiségében ülést tart.

× A megyei számonkérőszék ülése.

A vármegye számonkérőszéke tegnap délelőtt 9 órától 10 óráig a vármegye házában Puky Gyula főispán elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen a május hónap első napjától szeptember hónap első napjáig beérkezett ügydarabok elintézésének mérvét vette vizsgálat alá a bizottság, mely mindent a legteljesebb rendben talált.

+ Bizottsági ülés. A város gazdasági intéző bizottsága e hónap 20 án délelőtt fél 11 órakor a városháza nagytanácsstermében Király Gyula elnöke alatt ülést tart. Az ülés tárgya a Hortobágy hasznosításának ügye lesz.

EGYHÁZ és ISKOLA.

A róm. kath. egyháztanács választmánya tegnap délután látogatott ülést tartott. Dr. Wolafka Nándor v. püspök elnöke alatt. — Az ülés legfontosabb tárgya annak megbeszélése volt, hogy a debreceni hitközség, mint az egész egyházmegye legelőnyösebb és intelligensebb eklézsiája mi módon vegyen részt az új nvárad püspök beiktatásán. Határozatba ment, hogy az egyházi és világi elnökök vezetése alatt küldöttség megy Nagyváradra, mely már az új főpap megérkezésekor jelen lesz. A küldöttséghez bárki csatlakozhatik az egyháztanács, iskola szék és gimnáziumi bizottság tagjai közül. Ezután a szegényház és Terézianum árvaház folyóügyeit intézte el a bizottság. Előbbibe felvették özv. Vazanyiczky Jánosné, utóbbiba pedig Schlotter Ferenc elemiiskola tanulót.

Ugyancsak tegnap délután ülést tartott a róm. kath. iskolaszék is. Dr. Wolafka Nándor egyházi elnök előterjeszti, hogy a város az elemi leányiskola új tantermét közvetlen a plébánia mellé akarja építeni, miáltal a Debrecen szab. kir. város tulajdonát képező plébánialak egy része, melynek ablakai ez iskola ud

varára néznek, teljesen lakhatatlanná válik. Az iskolaszék határozatát kéri ennek megállítására. Unger Gusztáv világi elnök indítványára határozatba ment, hogy az iskolaszék sürgősen megkeresi a nemes város Tanácsát, hogy a tervbe vett tantermet a telek másik részére építtesse. Többen a tervbe vett építkezéseket nem találják elégségeseknek, mivel a felmerült igényeket csak részben elégítik ki. De mivel az építkezési ajánlatok felbontásától már csak pár nap vár, s ez a dolog annyira megérett már a megvalósításra, a Tanács által elfogadott tervtől bajos lesz eltérni.

Végül az elemi iskolák jövő évi költségvetését tárgyalják.

Református papok Amerikában. Az amerikai nagy ref. egyház nemrégiben hat lelkesítő állást rendszeresített s ez állásokra pályázatot hirdetett. — Ennek nem is maradt el az eredménye, mert a 6 állásra Magyarországból 35 református lelkész pályázott, bizonyosságul annak, hogy nálunk a református papok sorsa nem igen lehet valami jó. A választásokat már meg is ejtették s a megválasztott lelkészek október 10-én indulnak Hamburgból, hogy új hazájukban működésüket megkezdjék. Az Amerikába indulók között van Juhász Sándor szent leányfalvi ref. lelkész, aki az irodalom terén is eredményekhez jutott és Bereczky László makói segédlelkész.

Új olvasó egyesület. A kollégiumi felsőbb osztályú gimnazisták számára a kollegiumban olvasó egyesületet nyitnak.

H I R N E K .

N a p l ó

Iparszemély nyitva minden vasárnap és ünnepeken napon d. e. 9—12-ig.
Nőegyleti szűz ipar tanműhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délelőtt 7—12-ig és délután 2—6-ig.
Szept. 19. Függetlenségi kör Kossuth lakomája Törőné.
Szept. 20. Kossuth dalkör dalestétye a Bikában.
Szept. 20. Lódijazás Hajduböszörményben.
Szept. 21. Megyei közgyűlés.
Szept. 27. A közraktár ülése a városházán délelőtt 10 órakor.

Debrecen-Kassa.

Kik mennek a Csokonai körrel Kassára? — szept. 19.

A Csokonai kör kiránduló társaságában, melynek tagjai ma délután négy órakor indulnak, a következők vesznek részt: Géresi Kálmán, a Csokonai kör elnöke, dr. Tüdös János főtákos, Tóth Béla pénztáros, Kardos Albert titkár, dr. Kenézy Gyula, Kone Ákos, S. Szabó József, dr. Tüdös Kálmán választmányi tagok, továbbá Tüdös Kálmánné urnő, Csanak József, Dalmy Kálmán, Dalmy Barna, dr. Burger Péter, Josa Vince, Bosznay István, dr. Fejér Ferenc, Pogány Kornél, dr. Petzkó Elnő, dr. Varga Elemér, dr. Szücs Géza, dr. Kérészy Zoltán, Guszner Géza, Haranghy György, dr. Nyíri Ernő, Mihalovits István, dr. K. Szalay Béla és neje, Szabó Kálmán kamarai elnök, Rudnyánszky Gyula, Tóth András, Székely Imre, Leuchés István, Szilágyi Imre urak.

A kiránduló társaság tagjait a Csokonai kör titkára ez uton is kéri, hogy a pályaudvaron már fél négy órakor szíveskedjenek megjelenni.

* **Az állami gyermekvédelem.** Ma este a gyorsvonattal Debrecenbe érkezik az állami gyermekvédelem fővezetője dr. Ruffy Pál s vele jön városunk kiváló fia, Némethy Károly miniszteri tanácsos, aki mint mindenben, a debreceni gyermekmenedékhely ügyében is lelkes szerepettel és páratlan buzgósággal támogatja szülővárosa közérdekeit. A két előkelő férfi holnap részt vesz azon a tanácskozáson, melyet a gyermek menedékház ügyében Puky Gyula főispán összehívott. Azután megnézik az állami gyermekmenedékház építkezéseit s a hétfői gyorsvonattal visszatérnek a fővárosba. Mint érte sülünk, a két feleköt gondolkodásu férfi azzal a tervvel foglalkozik, hogy az állami gyermekmenedékhely megnyitása előtt Debrecen városa ideiglenes lelencházat kapjon, melyet már novemberben meg nyitnának.

* **Esküvő.** Podolszky Béla a M.Á.V. gépjávitó főnökének leánya a bájos Nelike kisasszony ma esküszik örök hűséget Nánássy Lajos chicagói ev. ref. lelkésznek, kit a tengeren tülről hozott szive ide. A szertartást Kiss Aron ev. ref. püspök fogja végezni. Tegnap este 8 órakor a gépjávitó műhely dalárdája és zenekara az örömszülők és a boldog pár tiszteletére szerenádot tartott.

* **Alapítvány menedékházra és mentő egyesületre.** Ezelőtt három évvel egy lelkes emberbarát hunyt el városunkban, név szerint Ármós Bálint ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag, ki nevét azzal tette emlékeztetéssé, hogy egy a városban léteendő mentőegyesület és menedékház céljaira nagyobb alapítványt tett. Ezen alapítvány kezelését a hagyományozó a városra bízta, a város tanácsa pedig most az alapítvány kezelés szabályzatait és az alapító oklevél szövegezését, Puky Gyula főispán könnyíteni akarván e munkájukon tegnap egy e célra feldolgozott szabályzatot jutlatott a város tanácsához, melyet Végh Gyula rendőrkapitány a bünygyi osztály vezetője dolgozott ki s nyújtott be a főispánhoz. Ugy tudjuk, hogy ezen szabályzat felhasználása mellett ugy az alapító oklevél, valamint az alapos keze lési tervzet szabályzata mielőbb elkészül s az elfogadásul a közgyűlés elé kerül.

* **Kossuth születése napja.** Százegy évvel ezelőtt 1802. szeptember 19-én született Monokon Kossuth Lajos... A mai napon, midőn Magyarország irtóztató sebektől vérzik, a nemzet ünnepe nem ülhet. Imádkozzunk!

* **A kassai Rákóczi kiállítás látogatottsága** a folyó hó 20-án leendő bezárás előtt nap-nap mellett nő, annyira, hogy a tárlat termet a nagy hőség dacára, folyvást zsufolva tele vannak. — Az eddigi látogatók száma meghaladja a 27 ezret s így előre látható, hogy vasárnap estig a 30.000-et jóval meg fogja haladni. Több hazai tanintézet azt az óhaját fejezte ki, hogy a kiállítás tartalma legalább október hó 1-ig meghosszabbítsák, ezt azonban a kiállítási bizottság már azért sem teheti, mert a kiállítási helyiségül szolgáló városi iskolai épületet, kellően helyreállítva, már október hó 1-én az iskolaszéknek rendelkezésére bocsátani tartozik.

* **Lókiállítás és lódijazás.** Hajdumegye gazdasági egyesülete e hónap 20-án Hajduböszörményben díjazással egybekötött ló

kiállítást rendez. A kiállítás megtekintésére az egyesület meghívta a város tanácsát is, melynek megismerésére a tanács Király Gyula városi tanácsos és Markovics Gyula ménesmestert, mint szakértőt két küldte ki.

* **Főiskolai élet.** A főiskolában még mindig folyik a könyvtárnokválasztás mozgalma. A két jelölt közül Pálur Miklósnak van erősebb pártja. E hónap 26. napján lesz a választás, mely valószínűleg Pálur győzelmével fog végződni.

* **Tanulmányut.** Tegnap délután indultak el a főiskolai diákok kassai tanulmányutjukra.

Mémet földvásárlás a Tatrában. Ki ne ismerné Jókai ana gyönyörű regényét, amelyben elmondja, hogy a moszkók hogyan foglalták el szép szerével lassu betelepődéssel az avaroktól országukat, amelyet karddal el nem tudtak volna venni soha. Erre a moszkó betelepülésre emlékeztető dolog történik a regényes Tatrában. Egy rendkívül gazdag ságu német herceg egyremlásra vásárolja össze a tátrai tájakat. Hogy miért éppén a magyar földre a foga, azt csak ő tudná megmondani. Ime, Hohenlohe herceg birtokvásárlásairól újabb a következőket jelentik:

Hohenlohe herceg ismét nagy birtokot vásárolt a Tatrában. Keresztfalu határában a Fehér testvérek tulajdonát tevő 1126 holdnyi kiterjedésű birtokot egy fél millió korona árban vette meg. Hohenlohe herceg Szepes Béla városnak ezt a birtokot esereben ajánlja föl egy 3670 holdnyi fensikért, melyet a herceg vadászterületéhez akar csatolni. A herceg ezen a cserebirtokon kívül középkorban még 800.000 koronával toldja meg a vásárlási ajánlatát és azonkívül a szepesbéli — no vitorgi vasut építési költségeihez 200.000 koronányi hozzájárulásra is kötelezi magát. Ez előnyös vásárlási feltételek ellenére Szepes Béla lakosságának egy része nem hajlandó megválni havasi lehelőlétől. A minap ez ügyben tiltakozó népgyűlés is volt és a belügyminiszter is, akihez az ügy főlebbezés útján került, válaszában azt írja, hogy a város nem kényszeríthető arra, hogy eladandó területnek megismerése nélkül az eladási csereügylet érdemleges tárgyalásába becsátkozzék.

* **Az idei termés.** A földmivelségi miniszterium legutóbb kiadott hivatalos értesítőjében statisztikai kimutatást közöl a világ idei terméséről. Az első helyen természetesen Oroszország áll Szibériával itt termelt a legtöbb, minthogy legnagyobb terület van is bevetve, Nem számítva az Egyesült Államokat. — Második helyen Franciaország harmadikon Magyarország Oroszországban termelt búzából 140, Franciaországban 91, — Magyarországon (Horvát és Szlavonországgal 45 millió métermázsa. Az amerikai Egyesült Államokban 173 millió buza termelt. A hivatalos lap táblázatos kimutatásából kitűnik hogy a világ gabonatermése, hozzávetőleges számításal, ismét jó, bár a múlt évvel szemben a rozs és tengeri termés eredménye valamivel kedvezőtlenebb. A világ gabonatermésének ez évi átlagos eredményei, szemben az előző évvel, a következők:

	1903-ban	1902-ben
	millió métermázsa	
buza	822.62	825.24
rozs	384.53	425.48
árpa	264.29	272.10
zab	510.30	502.73
tengeri	720.31	770.93

E táblázatos kimutatás az egész világ termésére vonatkozik. Külön Európában termelt:

	buza	rozsa	árpa
	millió métermázsza		
1903-ban	478.76	367.36	206.17
1902-ben	498.44	405.99	209.12

Az átlagos eredmény tehát az idén rosszabb, mint tavaly. Nálunk Magyarországon is kedvezőtlenebb, mint előző évben, amit különben a korábbi tudósítások jeleztek, így tehát nem meglepetés a kitüntetett eredmény. A statisztikai kimutatás szerint a termés 7 millió métermázsával kevesebb az össztermésben. Magában a búzában 5,280.400 métermázsza. A hiányt azonban pótolja részben a gabona minősége. A jelentések szerint az idei gabona a rendes átlagnál súlyosabb és a szemek szép nagyok.

* **Halálozások.** Tegnap a következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: Huszti Juliánna ev. ref. 1 napos, Turóci Lajos ev. ref. 18 éves, Jánosi Zsófia ev. ref. 23 éves. Bársony Róza ev. ref. 19 éves. Kozma István ev. ref. 59 éves.

* **A Petőfi dalkör választmányi ülése.** A Petőfi dalkör választmánya ma délután 6 órakor a nagytakarékpenztár dísztermében Komlóssy Arthur elnöklété alatt folyó ügyeinek elintézése végett ülést tart.

* **A szabó szaktanfolyam bezárása.** A szabó szaktanfolyam a tegnapi nap zárult be ünnepélyesen, megjelentek a zárvizsgálatokon a ker. és iparkamara képviselőiben Szabó Kálmán kamarai elnök Grünvald József s. titkár, Serli Ede al elnök. Az ipartestület képviselőiben Tóth Kálmán ipartestületi elnök, Szedlák József, Papp Mauk József, Fenyő Sándor szabó mesterek és számos érdekelt iparos. A hallgatók, kik közül 23 mester és 2 segéd volt, a feladványaikat a legkitünőbbben fejtették meg, úgy a rajzok, mint a szabásaik fényesen sikerültek. Vikár Béla keresk. miniszteri szak ellőr a legnagyobb megelégedését fejezte ki és az ő és az ipartestületi jegyző üdvözlő szavai után a vizsgálatok déli 12 órakor nyertek befejezést, amikor a felette díszes okleveleket kiosztották.

* **Ujabb utazási kedvezmény iparosoknak.** Budapesten ezidőszereint 3 ipari-kiállítás van. A technológiai muzeum (József körut) állandó gépkiallítása. — Az üllői uti iparművészeti kiállítás és a városligeti iparsarnokban a segéd és tanoncmunkakiállítás. Ez utóbbi csak 27 ig lesz nyitva. Azon iparosok, kik e kiállítások megtekintésére Budapestre felohajtanak utazni, utazási kedvezményben részesülnek. És pedig a II-ik kocsiosztályban III ad osztályu, a III-ik kocsiosztályban pedig féláru menetjegyet vehetnek igénybe. Ezen utazáshoz szükséges igazolványokat a debreceni kereskedelmi és iparkamara teljesen díjmentesen osztja ki a jelentkező iparosok között. Felhívtnak tehát az érdeklő iparosok, kik ez utazásban résztvenni ohajtanak, hogy az igazolványokért a kereskedelmi és iparkamara hivatalában a hivatalos órák alatt jelentkezzenek.

* **Magyar élelmiszerek Angliában.** Dr. Ruttkay Vilmos, a kereskedelmi miniszter londoni szaktudósítója jelenti, hogy egy nagy tőkével alakult angol társaság, mely éllelmiszerekkel fog kereskedni, Magyarországból is ohajtana beszerezni húst, vaját és tojást. A társaság olyan közeggel ohajtana összekötésbe lépni, mely a hazai élelmiszerek kivitelét nagy arányokban folytathatná; esetleg Fiumében magyar

és angol tőkével vágóhidat és hűtő berendezéseket (cold storage) rendezne be. A londoni Központi Arucsarnok egy cég azintén ohajtana Magyarországból húst, baromfit és vadat beszerezni. A szaktudósító végül érintkezésbe lépett egy borkereskedő céggel, mely arra vállalkoznék, hogy nagy arányokban szervezi Londonban a magyar borbevittelt.

* **Feloldott ebzárlat.** Az V-ik állat egészségügyi körzetben veszettség miatt elrendelt ebzárlatot a mai napon feloldták.

* **Rövid hírek. Elégett fajlovak.** A esongrádmegyei tápé községhez tartozó farkasréti gazdaságban kigyulladt egy nagy istálló és 22 nemes fajló benne égett; tömérdek gabonanemű is elpusztult. — **Veszedelemes szunyogok.** Fila delia környékén nagy aggodalmakra ad okot egy szunyog faj, amely halálra sebzi a mezei dologban levőket és százkra megy azok száma, akik csipéseik től elpusztultak. — **Gazemberek, mint rendőrök.** Madrid összes rendőrhivatalnokait elbocsátották, mert kitűnt, hogy gonosztevők cinkosai és orgazdái. — **Ujabb áruházegés,** Aradon a város egyik legnagyobb divatáru üzlete, amely Rosenblüh és társa tulajdona volt, a napokban kigyulladt s részben a tűz, részben a löcsolás a temérdek árut teljesen tönkretette. — **Egészséges szivar.** Dr. Fürst lipcei egyetemi tanár 96 féle szivart vizsgált meg és azt találta, hogy a magyar portorikó egészségesebb, mint a német szivarok átlaga, mért nikotin tartalma csak 1.20 százalék, míg a német szivaré 3.73 százalék. — **Szivarozók 8 parancsolata.** 1. Csak gyöngye szivarokat szívj. 2. Csak jó szivart szívj. 3. A szivart ha két ujjnyi, a cigarettát ha egy ujjnyi már, dobd el. Ha a szivar vagy cigarettá elalszik, dobd el. 5. Ne ülj füst felhőben hanem minél kevesebb füstöt tűrj a szobában. 6. A szivarvégét ne harapd hanem vágd le. 7. Mindig szipkát használj lehetőleg nikotinfogósat. 8. Legjobb a margile és a minél hosszabb száru pipa. E parancsokat szintén Dr. Fürst állította össze. — **Hamisított szüzdohány.** Budapestben eddig s valószínűleg ezután is ismeretlenül maradó tettesek répalevéllal festett selyempapírosból készült utanzott dohányleveleket adtak el a szüzdohánykedvelőinek. — **Egy hires fürdő pusztulása.** Gastein fürdőben az árvíz borzasztó pusztításokat okozott. Egy szálló szárny épülete nyomtalanul eltűnt, egy másik szálló és egy penzói gazdasági épületeit úgy alámosta a víz, hogy menthetlenek, a Grand Hotel egy milliós palotája 2 dm. nyire süllyedt, a villamvilágítási telep épületeit a gépekkel együtt az ár elvitte, 10 hidat és egy malmot elpusztított.

* **Olvasóink figyemébe ajánljuk,** hogy színehagyott avagy elpiszkolódott ruhákat olcsó árak mellett Konez Józsefnél festessék és tisztitassák. Főüzlet Batthányi 2. sz. a. Műhely vár u. 7. sz. zenede során.

x **Az előkelő férfi világ figyelmébe** ajánljuk *Fekete Jakab kalap és férfi divatáru különlegességeinek üzletét, főtér kistemplom mellett kifogástalan szabásu férfi ingek.* Nagy választék angol, olasz és Pichler féle sport kalapokból, valamint feltűnő szép nyakkendő ujdongokban, olcsó szolid szabott árak.

x **Igyunk Avas újfalusi Oroszlán** természetes égvényes savanyu gyógyvizet üvegenként 12 fillér. Kapható kizárólag a

Schwartz féle dohánytőzsdében Piac utca 29. sz., városházával szembe.

* **Olvassuk a „KARIKÁS” élelapot.**

Az Arany Bika kávéházában ma este Magyar Testvérek zenekara játszik.

A válság.

— szept. 19.

Lángba borult egész Magyarország.

E rettenetes világosságban egy pillanatig úgy látszik, mintha szemközt állana egymással nemzet és király.

De ezt a rémképet minden jó hazafinak kötelessége lelkéből eltűzni.

Isten óvta nagy csapástól mi magyar hazánkat!

A válság legújabb eseményeiről a következő híradások számolunk be:

A képviselőház összehívása.

S a j á t t u d ó s í t ó n k t ő l.

Budapest, szept. 18.

A képviselők ma szinte pártkülönbség nélkül mind Apponyi Albert gróf képviselőházi elnök megérkezését várták, hogy vele a képviselőház ülésének egybehívását és a pártok követendő magatartását megbeszéljék, mert szabad elvű pártiak és függetlenségek egyaránt azt hangoztatták, hogy tegnapról kezdve *nincs pártkülönbség*, ledőlnek az oszlopok. *Mindenkinek együtt kell éreznie.*

Tóth János a függetlenségi párt alelnöke táviratozott Apponyi Albert grófnak és Kossuth Ferencnek, Kérve őket, hogy siessenek Budapestre. Mind a kettő ma délután érkeztek a fővárosba Apponyinak megérkezése után Tóth János Barta Ödön, Szatmári Mór és Hegedüs Károly a következő kérvényt nyújtottak át:

Nagyméltóságu

A p p o n y i A l b e r t grófnak a magyar képviselőház elnökének

Magyarország felelős kormánya lemondott, ő felsége elfogadta. A válság mindez ideig megoldást nem nyert. Az országnak új felelős kormánya nincsen. A válság e hosszú ideje alatt a közös hadügyminiszter a három évet kiszolgált katonaságnak szolgálatban való visszatartására vonatkozólag rendeletet adott ki, mely mélyen belevág a közszabadságokba. A legfelsőbb hadur ily minőségben szeptember 16-áról keltezve hadiparancsot adott ki a hadsereghez, amely a magyar alkotmányt messze menő vonatokozásokban mélyen érinti: Mindezeknél fogva szükségese oált a magyar országgyűlés képviselőházának sürgős összehívása és ennél fogva tisztelettel alulírott

országgy. képviselők a házszabályok 252. §-ban foglalt jogokkal élve azzal a kérelemmel fordulnak nagyméltósághoz — mint a magyar képviselőház elnökéhez, hogy az országgyűlés képviselőházát a legrövidebb idő alatt legkésőbb a hó 23-ára további ülésre egybehívni méltóztatásék.

Héderváry Bécsben.

Bécs, szept. 18. A Zeits munkatársa beszélgetett Héderváry gróffal, aki kijelentette, minthogy még nem volt kihallgatás a királynál, ennél fogva a király terveiről semmit sem tudhat, sem előterjesztéseket nem tehetett. A hadparancsot sokan helytelenül értelmezik. Nagyon nehéz lesz az ez által okozott rossz hatást eltüntetni.

A függetlenségipárt értekezlete.

Budapest, szept. 18. A függetlenségi párt kedden délután pártértekezletet tart. Kossuth Ferenc a fővárosba érkezett. Kossuth a király hadparancsában nagy alkotmányjogi sérelmet lát, a mi a helyzetet végzetesen súlyossá teszi. A képviselőházban ezt a sérelmet magas színvonalon, komolyan kell tárgyalni.

TÁVIRATOR.

Csanádvármegye szabadelvűpártja.

Bécs, szept. 18. Csanádvármegye szabadelvűpártja mai ülésén Návay alispán indítványára egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy mindenben magáévá teszi a debreceni határozatot. Kimondta egyúttal, hogy csakis oly politikuskokat támogat a jövő választásoknál, a kik a debreceni határozat alapján állanak és annak minden pontját elfogadják. Szabadelvűpárt gyűlése után rendkívüli vármegyei közgyűlés volt, melyen határtalan lelkesedést keltett, midőn az alispán közölte a szabadelvű párt határozatát.

A főváros állásfoglalása.

Budapest, szept. 18. A fővárosi bizottsági tagok körében mozgalom indult meg, hogy a főváros közgyűlése mondja ki: az exlex alatt a fővárosi adóhivatalok többé állami adót nem fogadnak el.

Vilmos császár Bécsben.

Bécs, szept. 18. Vilmos császár ma délelőtt 10 órákor Bécsbe érkezett. — A pályaudvaron a király várta. A két uralgó kezét fogott és összeölelkezett, az után öfelsége vendégével a Burgba hajtatott. A német császár tiszteletére adott udvari ebédet királyunk felköszöntötte vendégét és kiemelte a szövetség erős voltát.

Vilmos császár válaszában hangsúlyozta, hogy a katonák látása büszke örömmel töltötte el, mert országaik szövetségét Európa békéjének javára hadseregeik megerősítik.

Bolgár török háború.

Bécs, szept. 18. Ideérkezett magán táviratok szerint a bolgár csapatok már átlépték a török határt.

Magy. kir. államv. üzletvez. Kolozsvárt.

23886 szám.

1903—III.

Pályázat.

A magyar királyi államvasutak Brassó állomásán berendezett vendéglői üzlet 1904 évi január hó 1-től számítandó öt évre bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázat nyitattik:

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik nevezett állomási vendéglőt bérbevenni óhajtnak, hogy a szabályszerűen felbélyegzett és bizonyítványaikkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb 1903. évi október hó 13-án déli 12 óráig külön lepecsételt és „Ajánlat a Brassó állomási vendéglő bérletére” megjelöléssel ellátott borítékban a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) címezve küldjék be.

Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi október hó 14-ig bántópenz fejében 500 koronát készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó és a névértéket meg nem haladó naptárfolyam szerint számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetettik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte hivatkozás teendő, de a letétről nyert elismermény nem melléklendő.

Az üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg magasságától belátásához képest szabadon választhasson.

A fenti feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok, továbbá oly ajánlatok, melyek táviratilag tételtek, s végre olyanok, melyekre az előirt bántópenz le nem tételt figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen vendéglőre vonatkozó részle-

tes feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályán tudhatók meg (E. M. K. E. palota II-ik emelt 33 ajtó) amelyekre nézve e elyen is megjegyezhetik, hogy a III. osztályu ét és egyúttal váróteremnek fűtésre és világítására szükséges anyagok fele részben bérlőnek díjtalanul lesz kiszolgáltatva.

Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kívül a bérlő céljaira szolgáló 2 lakó szobából, 2 pincér szobából, 2 pincér szobából és egy cseléd szobából álló magánlakás is adatik.

Kelt, Kolozsvár, 1903 szeptem ber hó 17-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomást nem díjazunk.)

Eladó ház.

Morgó és Meszena utcai ház 3500 forint bankteherrel rögtön eladó.

November elsejétől udvari lakás 4 szoba stb. II. emelet kiadó.

Ertekezhetni:

RANUNKEL H. és FIA cégnél.

Eladó részvények!

KÉT DARAB DEBRECENI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁRI RÉSZVÉNY és HÁROM DARAB „ISTVÁN” gőzmalmi RÉSZVÉNY ELADASAVAL LÉVÉN MEGBIZVA, FELKÉREM A VÉNNI SZÁNDÉKOZÓKAT, HOGY VÉTELI AJÁNLATAIKAT NÁLAM — NYOLC NAP ALATT — megtenni sziveskedjenek.

Nagykárolyban, 1903. szept. 16-án.

Borody György
ügyvéd.

A LOVASS ÉS LADANYI

NŐI DIVAT ARUHÁZA DEBRECZENBEN

értesíti a t. vevőközön- séget, hogy üzletükbe óriási választék érkezett olcsóságokban, ugymint

GYÖNYÖRŰ ANGOL SEFIREK	21 kr	ANGOL KELMÉK 120 cm, SZÉLES	58 kr
méterje		méterje	
REMEK DIVAT FLANELÉK	30 kr	SELYEM HIMZETT BATISTOK	28 kr
méterje			
DIVATOS VELEZEK. ÉS TENISZEK	20 kr	FRANCZIA DELINEK	28 kr
méterje			

0 0 0 Külön felhívjuk tisztelt vevőink figyelmét 0 0 0
30 rőf. Szepességi vásznainkra, mely fehérneműkre legcélszerűbb 1 vég 5 rft

Ez alkalmat el ne mulassza a t. vevőközön- ség, mert ebben az olcsó árkedvezményben többet soha nem részesülhet.
Tisztelettel

Debrecen.

LOVASS és LADANYI
Piac-utca 7. (a Bika szálloda mellett.)

Magyar királyi államvasutak
Budapest-balparti üzletvezetőség.

30371/III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Pozsony rendező pályaudvarán levő pályaudvari vendéglő üzletére 1904. évi február hó 1-től számítandó 5 évi időtartamra ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

Az ezen üzletet bérbevenni óhajtok felhivatnak, hogy szabályszerűen felbélyegzett és a kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat legkésőbbben folyó évi október hó 15-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapest balparti üzletvezetőség általános osztályához (Budapest, VI. Teréz-körut 62. szám I. emelet 6.) a következő megjelölés mellett adják be.

„Ajánlat a Pozsony rendező pályaudvari vendéglő bérletére 30371. szhoz.“

Az ajánlattevő köteles ugyanezen üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál folyó évi október hó 14-én déli 12 óráig bánatpénz fejében 400, azaz négyszáz koronát készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, illetve oda posta útján külön borítékban beküldeni.

A bánatpénzről nyert pénztári elismervény az ajánlathoz nem csatolandó.

Bánatpénz letétele nélkül az ajánlat figyelembe nem vétetik.

Előzetes tájékoztás céljából közöltetik, hogy a vendéglői üzlet céljaira

átengedett összes helyiségek fűtéséről és világításáról bérlő saját költségén maga tartozik gondoskodni.

A fűtési és világítási anyagokat a bérlő, ha azt kívánja, önköltségi áron kaphatja, de évenként legfeljebb 70 köbméter tüzifa vagy ezzel egyenértékű szenet és 900 kilogramm kőolajat.

A bérletre vonatkozó részletes feltételek az alulírott üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (VI. Teréz-körut 62. szám félmelet 12) kétköznapon a hivatalos órák alatt (reggeli 8 órától délutáni 2 óráig)

megtekinthetők; az ajánlattevőkről tehát feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A bérbé adó üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg magasságára belátása szerint szabadon választhasson.

A magyar kir. államvasutak budapest balparti üzletvezetősége.

Budapest, 1903. Szeptember havában.

(Utánnomlás nem díjaztatik.)

Miért szenved ön? holott önnek a legjobb gyógyszer áll rendelkezésére, miáltal minden veszedelmes operációt elkerülhet, ez a Therry A. gyógyszerész féle

valódi csoda kentifola-kenőcs.

E gyógyszerrel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott lábaját gyógyították ki, utabban egy 22 éves rákszerű betegség. Ez a valódi csoda Centifolia-kenőcs használtatik. Mell és tejbe tegségeketl gvern ekágyasónál vörheny, sebfolyások, dagadt lábak, gás, szurás, lövéseknél, idegen tárgyak kivételénél a testből, mint üveg darabok, fa homok, tövis-ek. Daganatoknál, rákos képződések-nél égési sebeknél, fagyott test-észeknél, nyagdaganatnál sat. sat. Csak 2 tégelyt küldetik, el egyszerre, ára 3 kor. 50 fil. franko a pénz előleges beküldése mellett vagy posta bélyegeken.

Számos bizonylat áll rendelkezésre.

utáztatoktól óvakodni kell, fenti védjegy s a felírás „Schutzengel — Apotheke des A. Therry in Pragada legyen bégye. Minden tégelynél használati utasítás van. Utáztók a törvény értelmében megbüntettek, szinte a hamis elrusítók.

Főraktár Budapestén Török J. gyógyszerésznél, Zágrábban Mittelback S. gyógyszerésznél, Bécsben Brady E. gyógyszerésznél.

B.

Székelyföldi elsőrangú természetes alkalikus sós savanyúvíz.

A „Málnási Mária Forrás“

kiváló köptető és étvágyemelő szer.

Javasolva:

a torok, gége, légső heveny és idült hurutjainál, a tüdőtuberculosis minden stadiumában, a gyomor és bélhuzam hurutos bántalmairál, vérszegénységnél, köszvény és izom esuznál.

Kapható:

Geréby Fülöp utódai, — Kontsek Gézánál, minden gyógyszerertárban, drogueriátan és fűszerkereskedésben.

Kutkezelőség: **BRUNNEN**.

A magyar kir. belügy. Miniszter ur 36890/1902.számú rendelkezésével a Málnási Mária Forrás számára a gyógyforrás elnevezést engedélyezte.

A külföldi Selters, Gleichenberg, Emsi drágább vizeket bizonylatok szerint jóval felülmúlja. — Tisztán, felényi borral, tejjel összeöntve iható.